

SZAKMAI ÖNÉLETRAJZ

SZEMÉLYES ADATOK

Név **JUHÁSZ DEZSŐ**

Ímél juhasz.dezso@btk.elte.hu

Honlap <https://nyelvtort.elte.hu/juhaszdezso>

Születési év 1955

KUTATÁSI TERÜLETEK

magyar nyelvtörténet (történeti grammatika, történeti lexika, etimológia), leíró és történeti dialektológia, nyelvföldrajz, leíró és történeti névtan, tudománytörténet

PUBLIKÁCIÓS TEVÉKENYSÉG

[MTMT](#)

VÉGZETTSÉG, EGYETEMI

TANULMÁNYOK

1974–1979

ELTE BTK, magyar–orosz tanári szak

TUDOMÁNYOS FOKOZATOK,

CÍMEK

2002

habilitáció (ELTE BTK): *A nyelvföldrajz kérdései és a magyar nyelvjárások táji tagolódása* (summa cum laude)

1991

a nyelvtudomány kandidátusa (MTA): *A kötőszók és módosítószók az ős- és ómagyar korban* (summa cum laude)

1981

egyetemi doktor (ELTE BTK): *A magyar tájnévadás* (summa cum laude)

MUNKAHELYEK, BEOSZTÁSOK

2021 szeptember –

2007–2021 augusztus

2002–2007

1994–2002

1986–1994

1981–1985

1979–1981

professor emeritus, ELTE BTK

egyetemi tanár, ELTE BTK

habilitált egyetemi docens, ELTE BTK

egyetemi docens, ELTE BTK

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

tudományos ösztöndíjas, ELTE BTK

OKTATÁSI TEVÉKENYSÉG

Képzésekben való részvétel

Nyelvtörténeti órák tartása a magyar nyelv és irodalom MA-n és az ELTE Nyelvtudományi Doktori Iskola Magyar nyelvészet programjában. Aktív korszaka négy évtizedében a Tanszék profiljába tartozó minden területen tartott órákat (nyelvészeti proszeminárium, magyar fonetika, dialektológia,

Tehetséggondozás	szociolingvisztika, nyelvtörténet, névtan stb.). Az ELTE Nyelvtudományi Doktori Iskolája Magyar nyelvészeti programjában a nyelvtörténeten kívül dialektológiai és névtani órák tartása
	Nyugdíjazása előtt aktívan részt vett a tanszék tehetséggondozási munkájában (diákkonferenciák szervezése, mentorálás, TDK-témavezetés stb.). Kilenc doktori témavezetettjéből eddig heten szereztek fokozatot.
EGYÉB EGYETEMI MEGBÍZÁSOK	
2016 októberétől	alprogramvezető (ELTE Nyelvtudományi Doktori Iskola, Magyar nyelvészet program, nyelvtörténet alprogram)
2008 júliusától 2020 júliusáig	intézetigazgató (ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet)
2017 májusától 2018 szeptemberéig	tanszékvezető (Magyar mint Idegen Nyelv Tanszék)
2006 júliusától 2017 januárjáig	tanszékvezető (Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék)
2005-től 2020 júliusáig	tag (ELTE BTK Kari Tanácsa)
ÖSZTÖNDÍJAK, PÁLYÁZATOK	
Ösztöndíjak, pályázati témavezetés	
2016	Rektori kiválósági ösztöndíj (ELTE)
1999–2003	Széchenyi professzori ösztöndíj
1994–2010	11 OTKA-pályázat témavezetése (<i>Az erdélyi magyar nyelvjárások anyagának feldolgozása és közzététele</i>) OTKA pályázati számok: F 006624, T 014831, T 19136, T 025393, T 30134, OKTK A.1773/VIIIb, T 034132, T 037381, T 042649, T 049158, T 238865.
1997–2000	<i>Dialektológiai adatbázis és elektronikus prezentációs rendszer</i> (témavezető, ELTE, FKFP-szám: 0574/1997)
Pályázatban való további részvétel	
2013–2015	MTA – Észt Tudományos Akadémia kétoldalú projekt, résztvevő kutató: <i>Sociocultural aspects of linguistic variation in the Estonian and Hungarian language area</i> (projektvezető Bartha Csilla)
2007–2011	MTA-ELTE Geolingvisztikai Kutatócsoport, tudományos munkatárs: <i>Új magyar nyelvjárási atlasz</i> (témavezető Kiss Jenő)
2006–2007	NKFP, ELTE, tudományos munkatárs: <i>A magyar nyelvváltozatok geolingvisztikai kutatása</i> (témavezető Kiss Jenő)

2005–2008	OTKA, ELTE, tudományos munkatárs: <i>A magyarországi családnév-változtatások kutatása</i> (témavezető Farkas Tamás, OTKA-szám: K 49095)
DÍJAK, ELISMERÉSEK	
1987	Gombocz Zoltán-díj (Magyar Nyelvtudományi Társaság)
2005	Csúry Bálint-díj (Magyar Nyelvtudományi Társaság)
2007	Pais Dezső-emlékérem és -díj (Magyar Nyelvtudományi Társaság)
2016	Rektori kiválósági ösztöndíj (ELTE)
2021	Pro Universitate Emlékérem ezüst fokozata (ELTE)
2022	Magyar Érdemrend Tisztikeresztje
2024	Implom József-díj
2024	Simonyi Zsigmond-díj
2024	Lőrincze Lajos-díj
TUDOMÁNSZERVEZŐI TEVÉKENYSÉG	
Fontosabb szerkesztői munkásság	
2011–	Magyar Nyelv folyóirat felelős szerkesztője
1992–2010	Magyar Nyelv folyóirat szerkesztője
1984–1991	Magyar Nyelv folyóirat technikai szerkesztője
1995–2010	A romániai magyar nyelvjárások atlasza I–XI. szerkesztője
1978–1981	Magyar Névtani Dolgozatok sorozat szerkesztője
Konferenciaszervezés	
2017	Forráskutatás, forráskiadás, tudománytörténet III. (Budapest; konferenciaszervezés Haader Leával, Korompay Klárával, Szentgyörgyi Rudolffal, Terbe Erikával és Vladár Zsuzsával)
2016	Tudományköziség és magyarságtudomány – dimenzionális nyelvészeti keretben (Pécs; szekció szervezése a VIII. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson, Terbe Erikával)
2011	Tér, idő és kultúra metszéspontjai a magyar nyelvben (Kolozsvár; szekció szervezése a VII. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson, Terbe Erikával)
2011	Egy elkészült és egy készülő magyar nyelvátlasz – kutatási tapasztalatok és perspektívák (Budapest; konferenciaszervezés Kiss Jenővel)
2006	Területi és társadalmi nyelvváltozatok a történetiség fényében (Debrecen; szekció szervezése a VI. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson)
2001	A történeti szociolingvisztika és dialektológia kérdései (Jyväskylä; szekció szervezése az V. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson)
1993	The First International Congress of Dialectologists and Geolinguists (Budapest; konferenciaszervezés Rot Sándorral)

SZAKMAI TUDOMÁNYOS TESTÜLETEKBEN FOLYTATOTT TEVÉKENYSÉG, TAGSÁG	
2023–	A Magyar Nyelvtudományi Társaság elnöke
2019–	Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények (Kolozsvár) tudományos tanácsadó-testületének tagja
2016–	Acta Hungarica (Ungvár) szerkesztőbizottsági tagja
2015–	ELTE BTK professzori tanácsa elnökségének tagja
2013–2015	MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíj szakértője
2013–	ELTE Nyelvtudományi Doktori Iskola tanácsának tagja
2008–2019	ELTE BTK Tudományos Bizottságának tagja
2007–2010	MAB Nyelvtudományi Szakbizottságának tagja
2005–2023	A Magyar Nyelvtudományi Társaság főtitkára
2004–2009	MTA doktorképviselője
2003–	MTA Nyelvtudományi Bizottságának tagja
1998–	Anyanyelv-pedagógia c. folyóirat szerkesztőbizottságának tagja
1995–	Névtani Értesítő c. folyóirat szerkesztőbizottságának tagja
1986–	Nemzetközi Magyarságtudományi (korábban Hungarológiai) Társaság tagja
1977–	Magyar Nyelvtudományi Társaság tagja
EGYÉB SZAKMAI TEVÉKENYSÉG Fokozatszerzési, habilitációs eljárásban való részvétel	
2010–	Habilitációs eljárásokban való részvétel (6 alkalommal) opponensként és tagként
1993–	Nagydoktori, kandidátusi és PhD-védéseken való részvétel (kb. 30 alkalommal) opponensként, elnökként, titkárként, tagként
VÁLOGATOTT PUBLIKÁCIÓK	
2024	<i>The spatial distribution of hungarian dialects.</i> In: Kocsis Károly; Kovács Zoltán; Nemerényi Zsombor; Gercsák Gábor; Kincses Áron, Tóth Géza szerk., National Atlas of Hungary : State and Nation . Budapest, HUN-REN CSFK Földrajztudományi Intézet, 2024. 102-109. (Bárth M. Jánossal)
2024	A magyar nyelvjárástörténet néhány kérdéséről. In: Czetter Ibolya; Hajba Renáta; Tóth Péter szerk., VII. Dialektológiai szimpozium : Szombathely, 2023. augusztus 22– 23. Szombathely, Savaria University Press, 2024. 15-30.
2022	Füves kertecske avagy vigasztaló szók. Dialektusok és idiolektusok egy 16. századi német könyv magyar

- fordításaiban. In: Forgács Tamás, Németh Miklós, Sinkovics Balázs (szerk.), A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei XI. Szegedi Tudományegyetem Magyar Nyelvészeti Tanszék, 159-174. http://real.mtak.hu/158046/1/nyelvtort_JD.pdf
- 2021 Esse fia. Egy középmagyar perszöveg értelmezéséhez. ARGUMENTUM 17: 774-781. <https://doi.org/10.34103%2FARGUMENTUM%2F2021%2F40>
- 2020 Tulajdonnevek a tájszótárakban, In: Farkas, Tamás; Slíz, Mariann (szerk.), Tulajdonnevek és szótárak. ELTE BTK Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet; Magyar Nyelvtudományi Társaság, 53-62. <https://doi.org/10.26546%2F4892373.4>
- 2019 Az első „csángó magyar” folyamodvány (1585) filológiai környezetéről. In: Haader Lea, Juhász Dezső, Korompay Klára, Szentgyörgyi Rudolf, Terbe Erika, C. Vladár Zsuzsa (szerk.), Forráskutatás, forráskiadás, tudománytörténet III. Magyar Nyelvtudományi Társaság; ELTE BTK Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet, 205-221. (Terbe Erikával)
- 2019 A fiatal Balassi nyelvjárásáról. In: Forgács Tamás, Németh Miklós, Sinkovics Balázs (szerk.), A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei X. Szegedi Tudományegyetem Magyar Nyelvészeti Tanszék, 195-208. <http://acta.bibl.u-szeged.hu/64016>
- 2018 A nyelvjárások történetéből. In: Kiss Jenő, Pusztai Ferenc (szerk.), A magyar nyelvtörténet kézikönyve. Tinta Könyvkiadó, 314-349.
- 2012 Sociolinguistic comparison of the development of Estonian and Hungarian dialect areas. LINGUISTICA URALICA 48 (4): 241-264. (Karl Pajusaluval, Pomozi Péterrel és Tiit-Rein Viitsoval) <https://doi.org/10.3176%2Flu.2012.4.01>
- 2001 Einige Fragen der historischen Morphologie des Ungarischen aus der Sicht der Sprachgeographie. ACTA LINGUISTICA HUNGARICA / ACTA LINGUISTICA ACADEMICA 48 (4): 429-453.
- 2001 A magyar nyelvjárások területi egységei. In: Kiss Jenő (szerk.), Magyar dialektológia. Osiris Kiadó, 262-316.
- 1992

1988

A kötet szöveg. In: Benkő Loránd (szerk.), A magyar nyelv történeti nyelvtana II/1. Akadémiai Kiadó, 772-814.

A magyar tájnévadás, Akadémiai Kiadó.

Budapest, 2025. 10. 16.